

กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

OECMs ทางเลือกใหม่ เพื่อความหลากหลายทางชีวภาพ

นายวัลลภ ปรัชมาตย์
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

- “พื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง (Other Effective area-based Conservation Measures: OECMs)” คืออะไร ของประเทศไทย ไปถึงไหนแล้ว
- แบบไหนที่ใช้... “OECMs”

Actions to Achieve 30x30

ลงมือปฏิบัติ ณ วันนี้ เพื่อช่วยกันดูแลความหลากหลายทางชีวภาพให้เข้มแข็ง ยั่งยืน สอดคล้องกับเป้าหมายของประเทศและประชาคมโลก

ศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง
กรุงเทพมหานคร

กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

OECMs คืออะไรทำไมจึงสำคัญ

หลายทศวรรษที่ผ่านมา การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพทั่วโลก มุ่งเน้นการคุ้มครองโดยประกาศพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า หรือเขตอนุรักษ์ต่าง ๆ แม้จะมีส่วนช่วยให้เกิดการปกป้อง คุ้มครองแต่ยังไม่เพียงพอที่จะตอบโจทย์การอนุรักษ์ในระยะยาว เพราะประชากรที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการพึ่งพาทรัพยากรในการดำรงชีวิต การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการตั้งถิ่นฐาน

อย่างไรก็ตาม ยังมีพื้นที่หลายแห่งที่ได้รับการดูแลจากประชาชน หน่วยงาน องค์กร อย่างดี ซึ่งเอื้อต่อการปกป้องรักษาความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย ซึ่งมีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และสามารถเติมเต็มเป้าหมายการอนุรักษ์ของโลกได้ จึงเกิดแนวคิด

“พื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง”
หรือ **OECMs (Other Effective area-based Conservation Measures)** ขึ้น

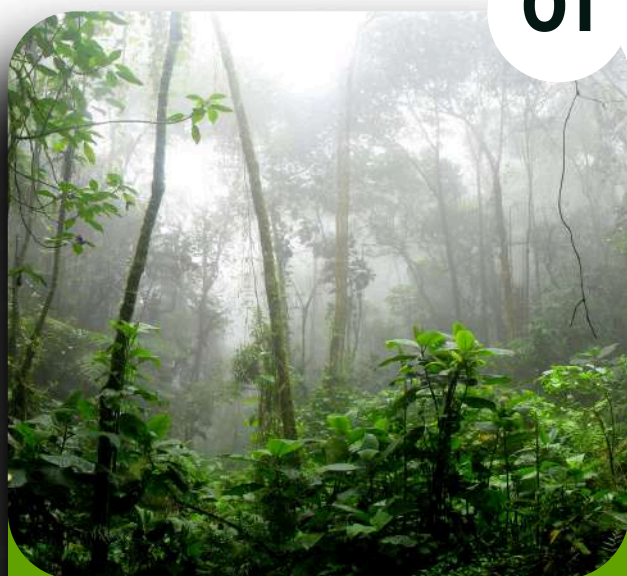

ชุมชนคลองขามจีน |
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

OECMs มุ่งสู่ผลลัพธ์จากการดูแลรักษาความหลากหลายทางชีวภาพในระยะยาว

โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีบทบาทหลากหลายได้เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งแต่ละพื้นที่อาจมีวัตถุประสงค์ในการจัดการที่แตกต่างกัน 3 ประเภท ดังนี้

01

การอนุรักษ์เป็น วัตถุประสงค์หลัก (Primary Conservation)

พื้นที่ที่เป็นไปตามองค์ประกอบและคำจำกัดความของพื้นที่คุ้มครอง แต่ไม่ได้ประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองอย่างเป็นทางการ โดยมีหน่วยงานที่กำกับดูแล แต่อาจจะได้รับการประกาศในอนาคต

02

การอนุรักษ์เป็น วัตถุประสงค์รอง (Secondary Conservation)

พื้นที่ที่มีการจัดการเชิงรุก โดยมีผลลัพธ์ด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นเป้าหมายรองลงมาจากเป้าหมายหลัก ได้แก่ นโยบายคุ้มครองและบริหารจัดการต้นน้ำ ส่งผลให้มีการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในลุ่มน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

03

การอนุรักษ์เสริม (Ancillary Conservation)

วัตถุประสงค์อื่นที่ดำเนินการแล้วมีส่วนช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น พื้นที่เขตปลอดภัยทางทหาร พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืน พื้นที่ทางวัฒนธรรมความเชื่อ ฯลฯ

4 องค์ประกอบที่สำคัญของพื้นที่ OECMs

01

**พื้นที่ไม่อยู่ในพื้นที่คุ้มครอง
(Area is not currently
recognized as
a protected area)**

- เป็นพื้นที่ประเภทอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่พื้นที่คุ้มครอง (Other than a Protected Area) ตามหลักเกณฑ์การจำแนกพื้นที่คุ้มครองขององค์กรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN Category)

02

**พื้นที่ที่มีโครงสร้างและระบบ
ในการบริหารและการจัดการ
(Area is governed
and managed)**

- มีขอบเขตพื้นที่ชัดเจน (Geographically defined area)
- มีโครงสร้าง/ระบบในการบริหารจัดการ (Governed)
รูปแบบที่ 1 จัดการโดยรัฐ
รูปแบบที่ 2 จัดการโดยบุคคล
องค์กรหรือบริษัทเอกชน
รูปแบบที่ 3 จัดการโดยกลุ่มชน
พื้นเมือง/ชุมชนท้องถิ่น
- มีการบริหารจัดการ

03

**มีเป้าหมายเพื่อการอนุรักษ์
ความหลากหลายทางชีวภาพ
อย่างยั่งยืน
(Achieve sustained and
effective contribution
to in situ conservation
of biodiversity)**

- ให้ผลลัพธ์เชิงบวก (Positive outcomes)
- มีความยั่งยืนในระยะยาว (Sustained long-term)
- อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในธรรมชาติ (In-situ conservation of biodiversity)
- ชนิดของความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity)

04

**ส่งเสริมหน้าที่และนิเวศบริการ
รวมถึงด้านวัฒนธรรม
จิตวิญญาณ เศรษฐกิจ สังคม
และคุณค่าอื่น ๆ ของท้องถิ่น
(Associated ecosystem
functions and services
and cultural, spiritual,
socio-economic and other
locally relevant values)**

- หน้าที่ระบบนิเวศและบริการของระบบนิเวศ (Ecosystem function and services)
- สนับสนุน ส่งเสริมด้านวัฒนธรรม จิตวิญญาณ สังคม เศรษฐกิจ และคุณค่าอื่น ๆ ของท้องถิ่น (Cultural, spiritual, socio-economic, and other locally relevant values)

เห็นได้ว่า มี **พื้นที่ต่าง ๆ ที่มีศักยภาพเป็น OECMs**

ไม่ว่าเป็นพื้นที่ของชุมชนที่มีระบบจัดการทรัพยากรแบบดั้งเดิมในรูปแบบป่าชุมชน หรือป่าศักดิ์สิทธิ์ ที่ได้รับการดูแลตามความเชื่อและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งช่วยรักษาระบบนิเวศ ปันฟูแหล่งน้ำ และเป็นแหล่งพันธุกรรมพื้นที่ที่หลากหลาย

เช่นเดียวกับ **พื้นที่เอกชนที่เจ้าของมีเจตจำนงในการฟื้นฟูหรืออนุรักษ์** เช่น พื้นที่ฟื้นฟูขององค์กรธุรกิจ สถานศึกษาหรือศาสนสถาน ที่มีการจัดการทรัพยากรและพันธุกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมถึงพื้นที่ที่มีการบริหารแบบผสมผสานหรือความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ

นอกจากนี้ ยังรวมถึงพื้นที่วิจัย พื้นที่เชิงวัฒนธรรม และแนวเชื่อมต่อทางนิเวศในเขตเมือง ซึ่งอาจมีขนาดเล็กไม่ใหญ่นัก แต่มีบทบาทสำคัญต่อการเชื่อมโยงถิ่นอาศัยของสัตว์ป่า การรักษาคุณภาพระบบนิเวศ หรือการเสริมภูมิคุ้มกันให้พื้นที่อนุรักษ์โดยรอบ สิ่งสำคัญคือ **พื้นที่ OECM ต้องแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์เชิงบวกต่อธรรมชาติ และมีระบบจัดการที่โปร่งใส มีส่วนร่วม และมีแนวโน้มอยู่ต่อเนื่องในระยะยาว**

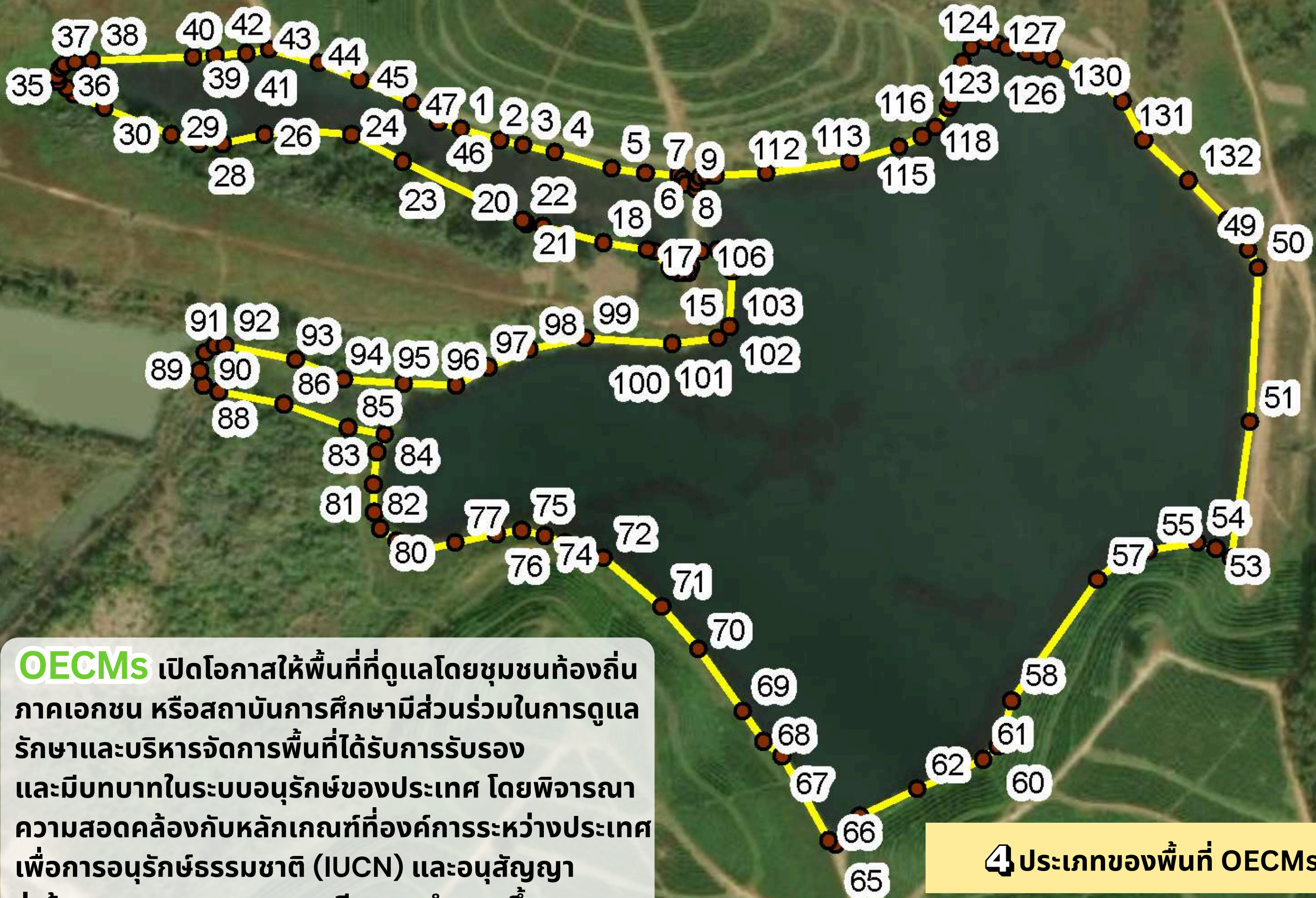

กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แบบไหนที่ใช้... พื้นที่ OECMs

พื้นที่สิงห์ปาร์ค เชียงราย - อ่าง 70 ไร่
จังหวัดเชียงราย

OECMs เปิดโอกาสให้พื้นที่ที่ดูแลโดยชุมชนท้องถิ่น ภาคเอกชน หรือสถาบันการศึกษามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและบริหารจัดการพื้นที่ที่ได้รับการรับรอง และมีบทบาทในระบบอนุรักษ์ของประเทศ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (IUCN) และอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ กำหนดขึ้น

4 ประเภทของพื้นที่ OECMs

กำหนดตามโครงสร้างการดูแลและบริหารจัดการพื้นที่

1. บริหารจัดการโดยบุคคล ชุมชนท้องถิ่น
2. บริหารจัดการโดยหน่วยงานรัฐ
3. บริหารจัดการโดยเอกชน นิติบุคคล
4. บริหารจัดการร่วม (co-management)

1 นิยาม Other Effective Area-based Conservation Measures: OECMs

คือ “พื้นที่ที่มีขอบเขตทางภูมิศาสตร์ชัดเจน ซึ่งอยู่นอกเขตพื้นที่คุ้มครอง และมีการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกและยั่งยืน ในระยะยาวสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมถึงคงไว้ซึ่งบทบาทและบริการของระบบนิเวศ ทั้งนี้ อาจครอบคลุมถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม จิตวิญญาณ สังคม เศรษฐกิจ และคุณค่าอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่น”

2 ขอบเขตการดำเนินงาน

พื้นที่บนบก
(Terrestrial)

แหล่งน้ำในแผ่นดิน
(Inland Water)

ทะเลและชายฝั่ง
(Coastal and Marine)

3 หลักเกณฑ์การจำแนกพื้นที่ OECMs ของประเทศไทย 8 หลักเกณฑ์ ดังนี้

1. เป็นพื้นที่ซึ่งอยู่นอกเขตพื้นที่คุ้มครอง เขตป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายของประเทศไทย
2. พื้นที่ที่จะเสนอมีข้อมูลเบื้องต้นที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่า/ความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ
3. พื้นที่ที่จะเสนอมีขอบเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ชัดเจน
4. พื้นที่ที่จะเสนอมีข้อมูลว่าสามารถสนับสนุนให้เกิดคุณค่าความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
5. โครงสร้างองค์กรหรือกลไกที่มีอยู่ช่วยให้เกิดการดูแลและบริหารจัดการพื้นที่
6. การดูแลและการบริหารจัดการพื้นที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์คุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพในถิ่นที่อยู่อาศัย
7. มีข้อมูลแสดงให้เห็นว่าคุณค่าความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการอนุรักษ์ในถิ่นที่อยู่อาศัยในระยะยาว
8. การดูแลและการบริหารจัดการให้ความสำคัญกับความเสมอภาคเท่าเทียม

กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความสนใจเรื่อง OECMs เพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลพวงมาจาก

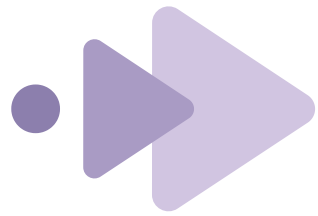
เป้าหมาย “30x30”

ภายใต้กรอบงานคุนหมิง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก
(Kunming-Montréal Global Biodiversity Framework: KM-GBF)

เพื่อปกป้อง ดูแลระบบนิเวศบนบกและทะเลและชายฝั่ง อย่างน้อย 30% ของพื้นที่โลก ภายในปี พ.ศ. 2573

ประเทศไทย มุ่งสู่เป้าหมาย 30x30 ด้วยแผนที่นำทาง (Roadmap) OECMs

เสริมสร้างขีดความสามารถ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน OECMs

- กำหนดนโยบาย OECMs
- กระบวนการการจัดทำหลักเกณฑ์ OECMs สำหรับประเทศไทย

- กลไก/ขั้นตอนการบริหารจัดการ OECMs ระดับชาติ และมาตรการจูงใจ (สนับสนุนโดย GIZ WWF)
- นำร่องดำเนินการในพื้นที่ที่มีศักยภาพ

- ขยายการรับรองพื้นที่ OECMs ที่มีศักยภาพ
- จัดเตรียมกระบวนการติดตามและประเมินผล

- ขยายการรับรองพื้นที่ OECMs ที่มีศักยภาพ ให้บรรลุ 30x30

- หลักเกณฑ์ OECMs ฉบับสมบูรณ์/แนวทางการดำเนินงาน (Guideline) /แผนปฏิบัติการ (สนับสนุนโดย UNDP GIZ WWF IUCN)

นำเสนอเป้าหมายระดับชาติ เรื่องพื้นที่คุ้มครองและ OECMs ต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

- เริ่มรับรองพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็น OECMs

- ขยายการรับรองพื้นที่ OECMs ที่มีศักยภาพ
- การติดตามและประเมินผล

- ประเมินผลและรายงานความสำเร็จผ่าน CBD National Report และ แผน NBSAP

ศูนย์เรียนรู้ป่าวังจันทร์
จังหวัดระยอง

กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8.66 ไร่

74.33 ไร่

พื้นที่สิงห์ปาร์ค เชียงราย - อ่าง 70 ไร่
จังหวัดเชียงราย

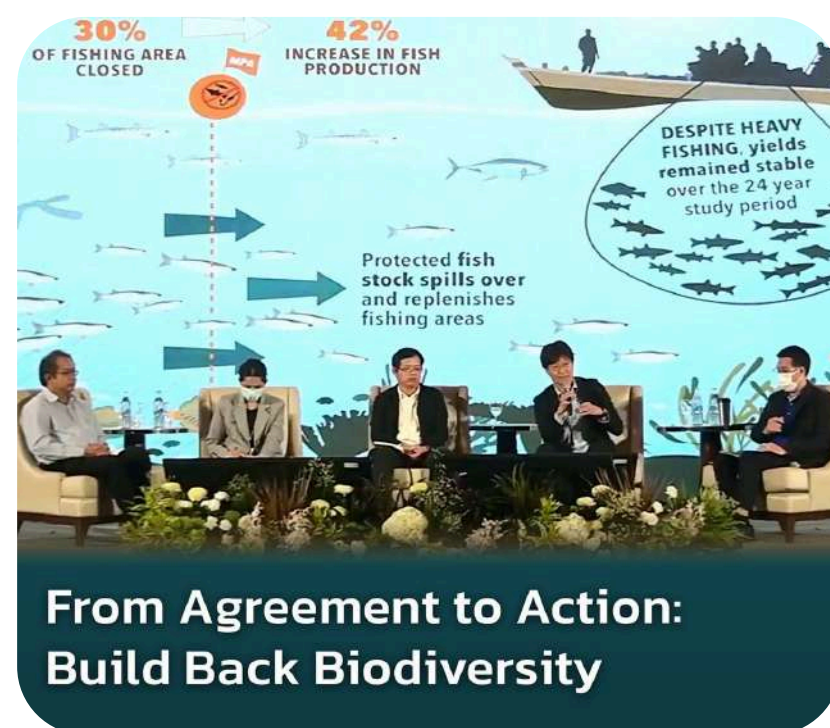
OECMs กับประเทศไทย

“เดินหน้า อย่างต่อเนื่อง”

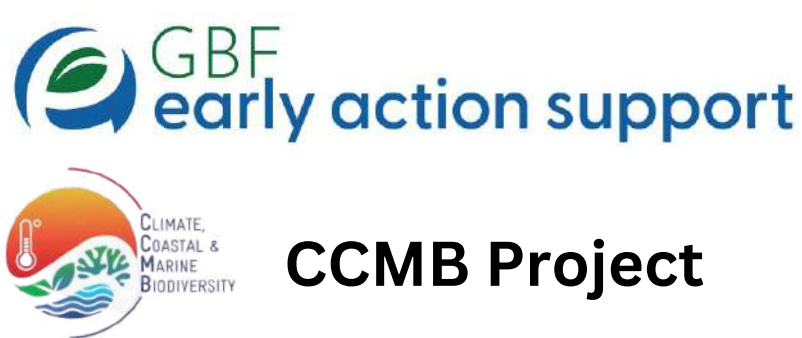

- ถ่ายทอดผลการประชุม COP 15 สู่การปฏิบัติในระดับชาติ
- กรอบงานคุณมิ่ง-มอนทรีออลว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก
- เสวนาหัวข้อ “Biodiversity Challenges Toward 2030” การเพิ่มพื้นที่คุ้มครองทางบกและทางทะเล 30x30

- เสวนาหัวข้อ OECMs โอกาสในการบรรลุเป้าหมาย 30x30 ของประเทศไทย
- แนวทางการขับเคลื่อน OECMs ในประเทศไทย
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาคธุรกิจ

โครงการเกี่ยวกับ OECMs

- แผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ พ.ศ. 2566-2570
- หลักเกณฑ์การจำแนก OECMs ที่เหมาะสมกับประเทศไทย
- พื้นที่ที่มีศักยภาพเป็นพื้นที่ OECMs
- ฐานข้อมูล (GIS) OECMs
- แผนบริการจัดการ OECMs ของประเทศไทย
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กลไกการดำเนินงานระดับประเทศ

- คณะทำงานพื้นที่ OECMs
- คณะอนุกรรมการบูรณาการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
- คณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (กอบช.)

ความร่วมมือกับ Partners เรื่อง OECMs ในประเทศไทย

- ยกระดับงานพื้นที่ OECMs สู่ระดับพื้นที่
- A National Dialogue on OECMs
- เอกสารเผยแพร่ความรู้ OECMs
- จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับประเทศ ระดับพื้นที่และระดับหน่วยงาน
- ขยายแนวคิด OECMs สู่ภาคเอกชน

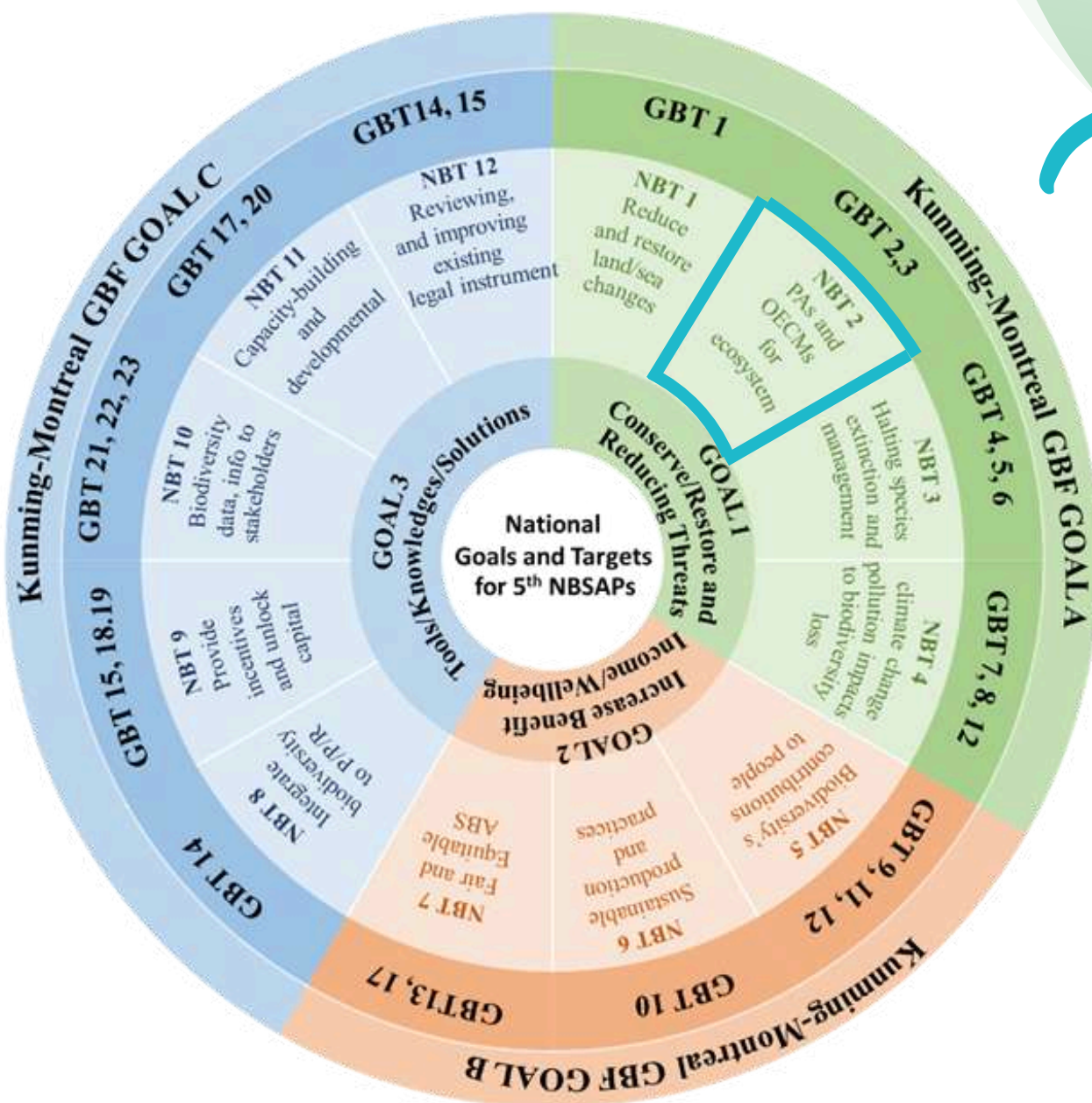
- แลกเปลี่ยนความรู้และมุมมองเกี่ยวกับ OECMs ให้บรรลุเป้าหมาย 30x30
- กรณียศึกษา OECMs ในต่างประเทศ/พื้นที่ที่มีศักยภาพในประเทศไทย
- กลไกและแนวทางการบริหารจัดการรูปแบบการติดตามตรวจสอบ และการรายงาน
- มาตรการจูงใจเพื่อความยั่งยืน
- พื้นที่นำร่อง OECMs ของประเทศไทย

กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ ฉบับที่ 5 (5th NBSAPs) พ.ศ. 2566 - 2570

ต่อชีวิต

แบ่งเป็น 2 ระยะ

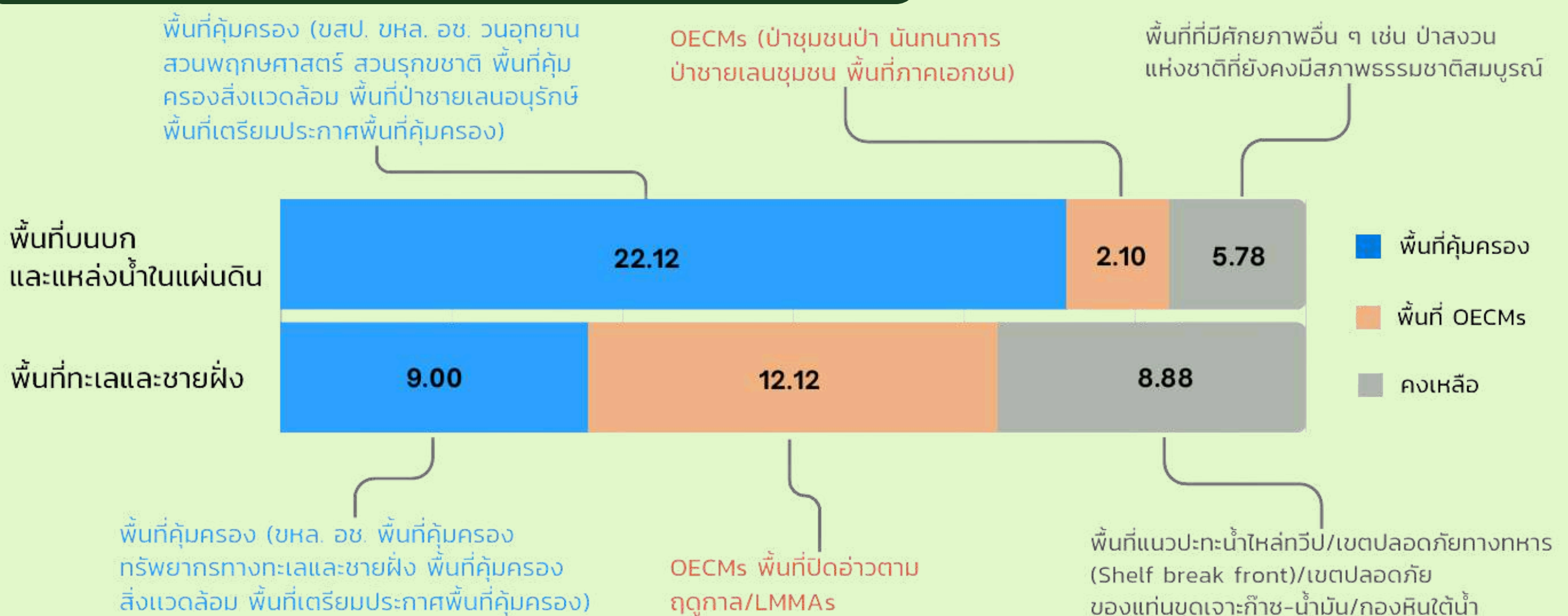
สอดคล้องกับการดำเนินงานของประเทศไทยและเป้าหมายของโลก

ระยะที่ 1 ภายในปี ค.ศ. 2027 (พ.ศ. 2570) พื้นที่บนบกและพื้นที่ทะเล และชายฝั่งของประเทศ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 23 และ 15 ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ภายในปี ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573) พื้นที่บนบกและพื้นที่ทะเล และชายฝั่งของประเทศ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30 (30x30)

ประเมินความพร้อม – เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย

จากการรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลหน่วยงานภาครัฐ (Open Government Data of Thailand) ฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ของหน่วยงาน และฐานข้อมูลพื้นที่คุ้มครองของโลก (World Database on Protected Areas: WDPA) การประสานข้อมูลเพิ่มเติม และการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายการทำงาน เช่น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมประมง เป็นต้น

- ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่คุ้มครองบนบก และแหล่งน้ำในแผ่นดิน รวมทั้งสิ้น 113,519.42 ตร.กม. คิดเป็น ร้อยละ 22.12 ของพื้นที่บนบกของประเทศ ในขณะที่มีพื้นที่คุ้มครองทางทะเล รวม 29,129.00 ตร.กม. คิดเป็นร้อยละ 9.00 ของพื้นที่ทางทะเลประเทศไทย (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มีนาคม 2568)
- จากการประเมินข้อมูลพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็น OECMs พบว่า หากประเทศไทยขับเคลื่อนพื้นที่บนบกที่มีศักยภาพเป็น OECMs โดยเฉพาะป่าชุมชน ป่านันทนาการ จะมีพื้นที่ OECMs รวมประมาณ 10,761.78 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 2.10 ซึ่งหากรวมกับพื้นที่คุ้มครอง จะทำให้มีพื้นที่บนบก รวมทั้งสิ้นร้อยละ 24.22 สำหรับพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง หากดำเนินการขับเคลื่อนพื้นที่ OECMs จากพื้นที่ที่มีศักยภาพ เช่น พื้นที่เขตปิดอ่าวตามฤดูกาล และพื้นที่ทะเลและชายฝั่งที่จัดการโดยชุมชนท้องถิ่น (Locally Managed Marine Areas: LMMAs) ซึ่งมีพื้นที่รวมประมาณ 39,196.00 ตร.กม. หรือคิดเป็นร้อยละ 12.12 จะทำให้มีพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งสิ้นร้อยละ 21.12 (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มีนาคม 2568)

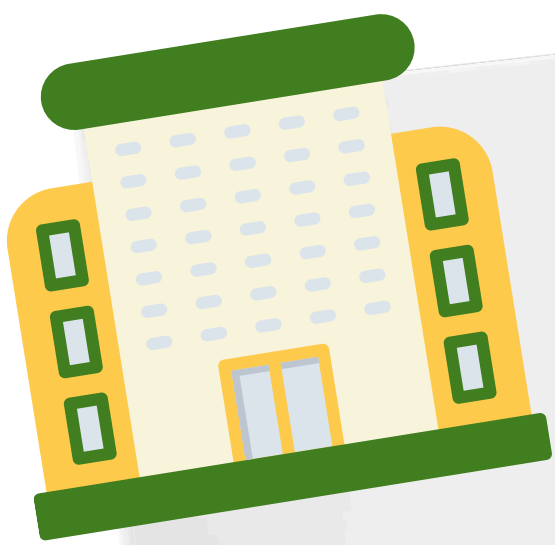

กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

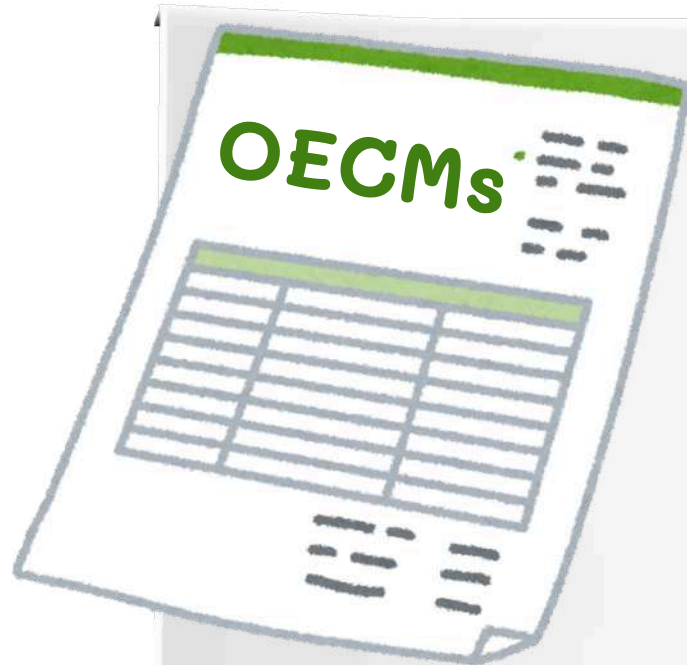
ศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง
กรุงเทพมหานคร

กลไกรับรอง OECMs ประเทศไทย ไปถึงไหนแล้ว

หน่วยงานหลัก:

ประเทศไทยเริ่มขับเคลื่อนการพัฒนา OECMs มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2567 โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานและกำหนดทิศทาง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) IUCN WWF ประเทศไทย และ GIZ โดยปรับใช้หลักเกณฑ์สำหรับการจำแนกพื้นที่ OECMs ในระดับสากลมาสู่บริบทของประเทศไทย

แบบประเมิน OECMs (OECMs assessment form):

พัฒนาแบบประเมินพื้นที่ OECMs เพื่อคัดกรองพื้นที่ที่มีศักยภาพ เช่น ป่าชุมชน พื้นที่กันชนของอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา ศูนย์เรียนรู้ หรือพื้นที่เอกชน เป็นต้น

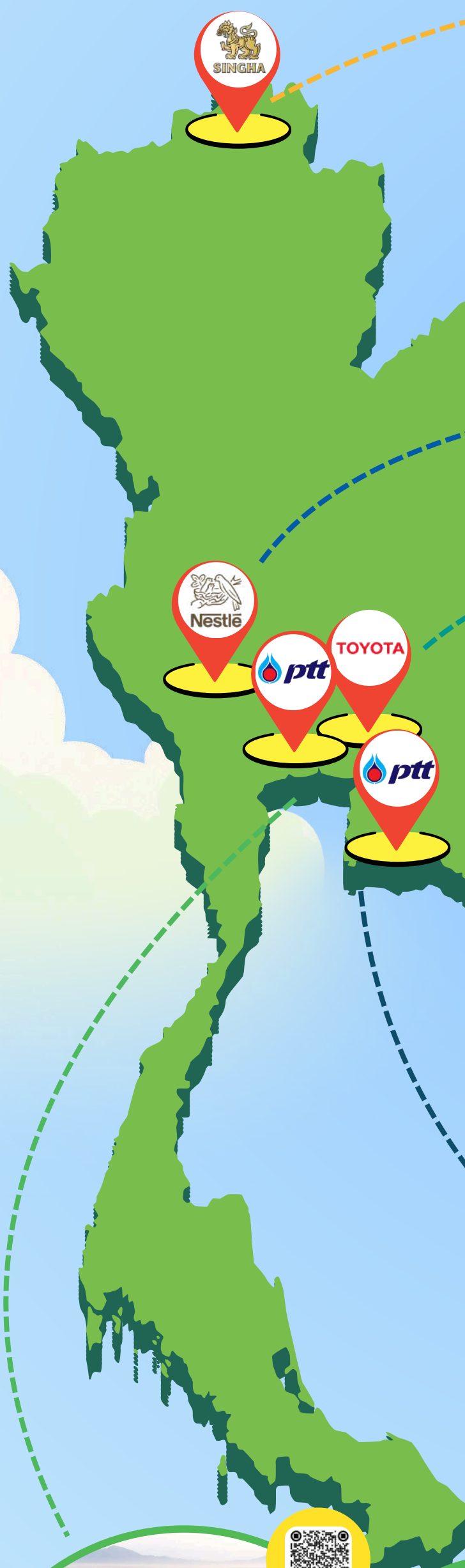
กลไกขับเคลื่อน OECMs ของไทย:

ดำเนินการผ่านกลไก 3 ระดับ ได้แก่
1) คณะทำงานพื้นที่ OECMs ทำหน้าที่ ให้ความเห็นทางวิชาการ พัฒนาระบบ และเกณฑ์เบื้องต้น และประสานเครือข่ายการทำงาน
2) คณะอนุกรรมการบูรณาการการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อพิจารณาแนวทางการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
3) คณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (กชช.) ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานและรับรองพื้นที่

กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พื้นที่น้ำรอบ OECMs

พื้นที่สิงห์ปาร์ค เชียงราย - อ่าง 70 ไร่

จังหวัดเชียงราย (บริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย จำกัด)
พื้นที่ขนาด 82.99 ไร่ (0.13 ตารางกิโลเมตร)

พื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติ ตั้งอยู่ในพื้นที่กรรมสิทธิ์
ของบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย จำกัด
ในปี 2568 พบพืชพรรณ 61 ชนิด และทรัพยากรสัตว์
123 ชนิด เช่น บิดลาย นกคู้ด เป็ดผีเล็ก และพบเปิดตำ
หัวสีน้ำตาล เป็นต้น

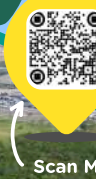

โครงการเนสท์เล่้ น้ำรักษ์น้ำ ชุมชนคลองขนมจีน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (บริษัท เนสท์เล่ (ไทย) จำกัด)
พื้นที่ระยะทาง 14 กิโลเมตร บนคลองขนมจีน

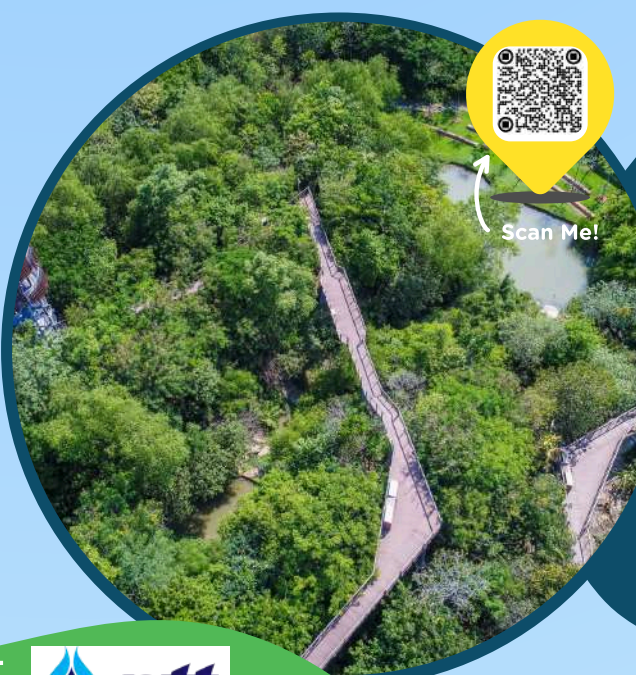
เป็นพื้นที่ที่พลิกฟื้นจากคลองที่เคยถูกละทิ้งและ
เสื่อมโทรม ให้กลับมามีคุณภาพน้ำที่ดี เป็นแหล่งน้ำเพื่อ
เกษตรกรรม ทั้งปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมงพื้นบ้าน มีความ
อุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำ พืชน้ำ และนกท้องถิ่น ด้วย
แนวทางเรียนรู้ ปกป้อง ฟื้นฟู ร่วมกับชุมชนตลอดคลอง
พบพืชลอยน้ำ และพืชริมน้ำกว่า 13 ชนิด
ทรัพยากรสัตว์น้ำกว่า 117 ชนิด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง
รวมถึงนกใน IUCN Red list 1 ชนิด คือ นกกระเจาทอง

ศูนย์การเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพ และความยั่งยืน “ชีวพนาเวศ” TOYOTA

จังหวัดฉะเชิงเทรา (บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด)
พื้นที่ขนาด 63 ไร่ (100,800 ตารางเมตร)

เป็นศูนย์การเรียนรู้ในด้านให้บริการสิ่งแวดล้อมศึกษา
ห้องเรียนธรรมชาติ เรียนรู้หลักการปลูกป่า พบความหลากหลายทาง
ชีวภาพในพื้นที่ พืช 119 ชนิด โดยพบพันธุ์ไม้ที่มีระดับความเสี่ยงตาม
เกณฑ์การจัดสถานภาพของ IUCN เช่น ตะเคียนทอง (*Hopea
odorata*) มะค่าโมง (*Azelia xylocarpa*) เป็นต้น
และทรัพยากรสัตว์ 528 ชนิด
เช่น นกกระเจาทอง (*Ploceus hypoxanthus*)
เต่าบัว (*Hieremys annandali*) เป็นต้น

ศูนย์เรียนรู้ป่าในกรุง PTT

กรุงเทพมหานคร (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน))
พื้นที่ขนาด 12 ไร่ 1 งาน 2 ตารางวา

เป็นพื้นที่พัฒนาขึ้นเป็นป่าเมือง ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้มี
สภาพใกล้เคียงกับป่าธรรมชาติ โดยใช้องค์ความรู้ในการศึกษาพันธุ์ไม้
ดั้งเดิมของกรุงเทพฯ มาวิเคราะห์และปรับปรุงคุณภาพดิน
พบชนิดพืชพรรณ 393 ชนิด เช่น พลับเพาะ (*Diospyros undulata*)
มะเฌง (*Antidesma bunius*) และทรัพยากรสัตว์ 323 ชนิด
(โดยเป็นสัตว์ตามบัญชี IUCN Red List (2024) จำนวน 2 ชนิด)
เช่น นกจับแมลงจุดดำ จูสิงหางลาย ชิบะขาว เต่าบัว เป็นต้น

ศูนย์เรียนรู้ป่าวังจันทร์ PTT

จังหวัดระยอง (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน))
พื้นที่ขนาด 351.35 ไร่

เป็นพื้นที่ศึกษาเรียนรู้เรื่องการปลูกป่าและระบบนิเวศป่าไม้
พื้นที่สำหรับเรียนรู้พักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนรวบรวมและเผยแพร่
องค์ความรู้จากประสบการณ์การดำเนินโครงการปลูกป่าฯ 1 ล้านไร่
มีการฟื้นฟูพื้นที่ให้เป็นป่าธรรมชาติสอดคล้องกับระบบนิเวศของผืนป่า
เขาขุนอินทรีซึ่งเป็นพื้นที่ป่าดั้งเดิม มีพรรณไม้กว่า 70 ชนิด
เช่น ยางนา (*Dipterocarpus alatus Roxb. ex*) ตะเคียนทอง
(*Hopea ferrea Laness.*) เป็นต้น และทรัพยากรสัตว์ป่า 678 ชนิด
(โดยเป็นสัตว์ตามบัญชี IUCN Red List (2024) จำนวน 16 ชนิด)
เช่น ชะมดแผงสันหางดำ ช้างเอเชีย เต่าหัว เป็นต้น

กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เดินหน้าต่อไปกับ OECMs ประเทศไทย

การผลักดัน OECMs ในประเทศไทยต้องเดินหน้าด้วยการสร้างระบบที่มีความชัดเจน ครอบคลุม และเข้าถึงได้ โดยเริ่มจากการส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับ OECMs สำหรับผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ทุกภาคส่วนเห็นคุณค่าและมีบทบาทในการเสนอพื้นที่ OECMs อย่างมีความหมาย ไม่ใช่เพียงเพื่อบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณ แต่เพื่อสร้างการอนุรักษ์ที่ยั่งยืนจากฐานราก

เครื่องมือและแนวทางประเมินพื้นที่ OECMs ที่เรียบง่ายและเหมาะสมกับบริบทของไทย รวมถึงพัฒนาแรงจูงใจที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม เช่น การเข้าถึงแหล่งทุน การลดหย่อนภาษี หรือการได้รับการยอมรับเชิงสังคม โดยเฉพาะจากภาคเอกชนและชุมชนที่ดูแลพื้นที่อยู่แล้ว พร้อมกันนี้ควรบูรณาการ OECMs เข้ากับแผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องทั้งเชิงพื้นที่และเชิงนโยบาย

ในระยะยาว ประเทศไทยจำเป็นต้องจัดตั้งระบบรับรองและติดตามผลที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณอย่างเป็นรูปธรรมในช่วงปี พ.ศ. 2568–2573 ควบคู่กับการพัฒนาพื้นที่นาร่องและความร่วมมือกับองค์กรวิชาการทั้งในและต่างประเทศ เพื่อยกระดับมาตรฐานและสร้างความเชื่อมั่นในระดับสากล OECMs จึงจะเป็นมากกว่ากลไกการอนุรักษ์ แต่เป็นพื้นที่ของการมีส่วนร่วม การยอมรับ และการจัดการร่วมอย่างยั่งยืนของคนกับธรรมชาติ

ศูนย์การเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพและความยั่งยืน “ชีวพนาเวศ” จังหวัดฉะเชิงเทรา

OECMs : ประโยชน์ : โอกาส : การสนับสนุนเป้าหมายระดับชาติและระดับโลก

ประโยชน์

ความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งระบบนิเวศและชนิดพันธุ์ องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้รับการคุ้มครองดูแล

ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เชื่อมต่อกับพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย

สนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

รักษาบริการจากระบบนิเวศ เช่น ด้านอาหาร แหล่งน้ำ แหล่งกักเก็บคาร์บอน เป็นต้น

ภาพจาก: Biodiversity and ecosystem services (Aarhus University)

THE BIODIVERSITY PLAN
For Life on Earth

30x30

HIGH AMBITION COALITION
FOR NATURE AND PEOPLE

เป้าหมายระดับโลก

OECMs

สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกเขตพื้นที่คุ้มครอง

$$\text{พื้นที่คุ้มครอง (PAs)} + \text{พื้นที่ OECMs} = 30\%$$

โอกาส

สร้าง/ขยายเครือข่ายความร่วมมือใหม่ ๆ

การเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งภายในประเทศ และระดับโลก

การได้รับสนับสนุนองค์ความรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยีจากภายนอก

ชุมชนได้รับการสนับสนุนความรู้ การจัดการที่ดี บูรณาการเข้ากับองค์ความรู้ดั้งเดิม ค่านิยมท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

ส่งเสริมการสร้างเศรษฐกิจจากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างรายได้ให้ชุมชน

SUCCESS

เพิ่มบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

สร้างการรับรู้ สร้างภาพลักษณ์ และการแสดงความรับผิดชอบขององค์กร ให้เป็นที่ยอมรับของคู่ค้า ผู้บริโภค ลูกค้า นักลงทุน ในเชิงบวก ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก

ต้นแบบการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพขององค์กร สามารถขยายไปสู่พื้นที่อื่น ๆ

ส่งเสริมคุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

เป้าหมายระดับชาติ

- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
- แผนปฏิบัติการความหลากหลายทางชีวภาพระดับชาติ

กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

☎ 0 2265 6560 ✉ bio.sarabun@onep.go.th, onep.flyway@gmail.com

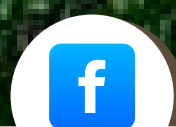
กลไกเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความหลากหลายทางชีวภาพ
Thailand's Biodiversity Clearing - House Mechanism
www.chm-thai.onep.go.th

CHM THAI

Biodiversity CHM Thailand

Biodiversity CHM Thailand